

דברי דניאל

נצבים
אלול תשפ"א

לע"נ הבחור הקדוש דניאל ויפליך הי"ד

"אתם נצבים היום פלכם לפני ה' אלקיכם"

כתב הבעל הטורים: 'נצבים', כדרך שנאמר במעמד הר סיני 'זיתצבו בתחתית ההר', לכן גם כאן אמר לשון נצבים, לפי שגם כאן באו לקבל את התורה בביאורה, כמו שכתוב: "בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר", רמז לדבר זה: בראשי תיבות של המילים: "היום כולכם לפני", שעולה לראשי תיבות 'כלה', לרמז שהיו כמו במתן תורה, שהיו אז ישראל בבחינת כלה. כתב האור החיים: אתם נצבים.. לפני ה', לפי שכל שהוא מרוחק מהקדושה קומתו נמוכה וראשו שפלה, לכן אמר: כי לפי שהיו לפני ה' ניצבו, ונשאו ראשם.

"הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו"

החיד"א בספרו 'פני דוד' כתב: הנה מתן שכרן של כל המצוות לא התגלה לנו, ורק שכרן של שתי מצוות מפורש בתורה. שילוח הקן, וכיבוד אב ואם, שבהן נאמר: "למען ייטב לך וארכת ימים", שילוח הקן, מבואר בחז"ל, שהיא מצוה קלה מאד, שאין היא עולה כסף, במקרה מוצאים את הקן, ומשלחים את האם. ואילו מצות כיבוד אב ואם, היא חמורה מאד, ואם על שתי מצוות אלו מקבלים שכר שווה, סימן שאין אנו יודעים באמת, מהו קל ומהו חמור.

וזה הביאור בפסוק זה: "הנסתרות לה' אלוקינו", הקב"ה הסתיר מאיתנו שכרן של מצוות. "והנגלות", ומה שגילה לנו, הוא שכרן של שתי מצוות: האחת – "לנו" היא מצות שילוח הקן, והשניה – "לבנינו" מצות כיבוד אב ואם, שהיא מוטלת על הבנים. האחת קלה, והשניה חמורה, ומדוע גילה לנו רק את שתיהם? כדי לומר לנו: שאין אנו יודעים באמת מתן שכרן של מצוות, ולכן יעשו "את כל דברי התורה הזאת".

"וְשַׁבַּת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ"

את תפילת "על בן נקוה לך", הנאמרת אחרי 'עלינו לשבח', חיבר: 'עכנ', שהיה רשע בתחילתו, ולבסוף עשה תשובה. רמז לכך: שראשי תיבות של המילים "על בן נקוה", עולה 'עכנ'. ולכאורה כיצד יתכן שאדם כמותו, זכה לחבר תפילה מרוממת זו, שאנו אומרים זאת ג' פעמים ביום, ואף מזכירים זאת בסדר מלכויות של תפילת מוסף של ראש השנה? אלא מכאן רואים כמה גדולה כוחה של תשובה, כאשר נאמר: "ויען עכנ את יהושע ויאמר אמנה אנוכי חטאתי לה' אלוקי ישראל", הוא הודה בחטאו, וחזר בתשובה, ועל ידי כך חיבר תפילה חשובה זו, ואנו למדים, עד היכן יכול האדם להגיע מכח תשובתו. (רבי חיים קניבסקי)

"וּבַחֲרַת בַּחַיִּים"

מובא בשם ספר חסידים: שאם מזדמן לאדם מעשה של עבירה, או ספק איסור, והוא פורש, מקיים בזה מצוה של 'ובחרת בחיים', אך משמעות מצוה זו היא גם כפשוטו, שאדם מצווה לרצות לחיות. מסופר על הרב הצדיק ר' אברהם מרדכי, בנו של החידושי הרי"ם, שבצעירותו היה חולה מאד, ונטה למות. אביו ניגש אליו ולחש לו באוזן: דע לך שמצוה על האדם, שירצה לחיות בעולם, ויש דעה שזו המצוה של, 'ובחרת בחיים', ואני מקוה שתרצה לחיות, תתרפא ותוליד בן זכר", לשמע דברים אלו התאמץ החולה, והתיישב על מיטתו, והתפלל מקירות ליבו: 'ריבונו של עולם, תן לי במתנה עוד שנות חיים, ותזכני להוליד בן זכר, ואקרא את שמו יהודה, לקיים מה שנאמר: "הפעם אודה את ה'", ואכן ה' יתברך הקימו מחוליו, ובאותה שנה נולד לו בן, הלא הוא האדמו"ר מגור, ר' יהודה לייב בעל מחבר הספר 'שפת אמת', והנה הזדמנות לקיים מצות עשה זו מגיעה לפתחנו בעשרת ימי תשובה, בהם אנו אומרים: 'זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלוקים חיים', ומתפללים אנו לזכות לחיות.

"כִּי הוּא חַיִּיךְ וְאַרְךְ יָמֶיךָ"

מה ההבדל בין חייך, לבין אורך ימיך? אפשר להסביר זאת על פי משל: אדם חלה במחלה מסוכנת, והוא מוכרח לעבור ניתוח, שהוא מלווה בייסורים ובחולשה גופנית, אבל משהצליח הטיפול, ונתרפא ממחלתו, נתברר שאותו ניתוח והייסורים, שהיו עבורו בבחינת 'מוות', הביא לו בסופו של דבר אריכות ימים, ואילו כנגדו יש אדם, שמבלה את חייו באכילת מעדנים המזיקים לגופו, ובסופו של דבר מת בחצי ימיו, אדם זה אמנם עשה 'חיים', אבל לאריכות ימים לא זכה, כלומר כך דרכו של עולם, עבור בריאות ואריכות ימים, לפעמים יש צורך לסבול, אבל התורה יש לה סגולה מיוחדת: "כי היא חייך", בשעה שאתה עוסק בה הרי אתה מתענג עליה, ובנוסף לזה לא זו בלבד, שהתענוג אינו מזיק לגופו, אלא אדרבה, "ואורך ימיך" הוא זוכה על ידו לאריכות ימים ושנים.

(מזקנים אתבונן)

במעלת התפילה בימים קדושים אלו.

מבואר בגמרא (במ ק"ו) באדם ששכר מחברו שדה על מנת לזרעה, וזרעה ולא הצליחה לו, אז הדין כך: אם כל השדות מסביב הצליחו חוץ משדה זו, עליו לשלם לו את דמי השכירות, כי אומר לו 'מולך גרם', אבל אם כל השדות מסביב לא הצליחו, פטור מלשלם, כי זו היא מכה של כולם, בכל זאת יש אופן, שצריך לשלם לו, אף שכל השדות מסביב לא הצליחו, כגון: שאמר לו אני משכיר לך את השדה, על מנת שתזרע אותה בחיטים, והלך השוכר זרע שעורים, ולא הצליח, יכול לומר לו, אילו זרעת חיטים, השדה הייתה מצמיחה, משום שנאמר: "זתגזר אומר ויקם לך", וביאר רש"י וזה לשונו: זתגזר אומר, מה שתבקש מן היוצר יעשה, ואני לא ביקשתי מן השמים בתחילת השנה, שיעלחני בשעורים, אלא בחיטים. אם כן אנו רואים כוחה של תפילת ראש השנה, שודאי מתקבלת עד שיכול להוציא דמי שכירות מכח תפילה זו.